

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 5Co/200/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4115227566
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 07. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Vladimír Pribula
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2020:4115227566.5

Uznesenie

Krajský súd v Nitre, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Vladimíra Pribulu a sudcov JUDr. Borisa Minksa a JUDr. Olivera Kolenčíka, v spore žalobcu: Q. O., rod. O., nar. XX. XX. XXXX, bytom K. - E. XXX/XX, K. - D., proti žalovanému: Poľnohospodárska pôda s. r. o., so sídlom Bratislava, Sibírska 55, IČO: 44 138 369, zastúpený Advokátskou kanceláriou LawService, s. r. o., so sídlom Zvolen, Stráž 3/223, IČO: 36 861 723, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, o odvolaní žalobcu proti uzneseniu Okresného súdu Nitra č. k. 12C/490/2015-165 z 2. marca 2017, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie v časti výroku o náhrade trov konania m e n í tak, že stranám sa nárok na náhradu trov konania nepriznáva.
Stranám nepriznáva nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Nitra (súd prvej inštancie podľa § 12 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok, ďalej len „CSP“) uznesením č. k. 12C/490/2015-165 z 2. marca 2017, zastavil konanie a žalovanému priznal náhradu trov konania v plnej výške. V ďalšom výroku rozhodol, že žalobcovi vracia súdny poplatok vo výške 92,80 eura prostredníctvom Slovenskej pošty, a. s. - prevádzkovateľ systému, so sídlom Banská Bystrica, Partizánska cesta 9, IČO: 36 631 124, po právoplatnosti uznesenia.

2. Rozhodnutie právne odôvodnil s poukazom na § 144, § 145 ods. 1, § 146 ods. 1 CSP.

3. V odôvodnení uznesenia poukázal na to, že žalobca (pôvodne A. - pozn. odvolacieho súdu) sa podanou žalobou doručenu súdu prvej inštancie dňa 11. 09. 2015 domáhal určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. Pred začatím pojednávania žalobca písomne oznámil listom doručeným prvoinstančnému súdu dňa 14. 10. 2016, že podanú žalobu berie v celom rozsahu späť. Vzhľadom na vyjadrenie žalobcu ako aj tú skutočnosť, že k späťvzatiu žaloby došlo skôr ako sa začalo pojednávanie, súd prvej inštancie konanie zastavil.

4. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie s poukazom na § 256 ods. 1 CSP, a keďže žalobca procesne zaviniť zastavenie konania, žalovanému priznal náhradu trov konania v plnej výške, konštatujúc, že zavinenie zastavenia konania je potrebné posudzovať len z procesného hľadiska a nie podľa hmotného práva, preto ak žalobca zobral žalobu späť, v zásade platí, že zaviniť zastavenie konania, a preto je povinný uhradiť žalovanému jeho trovy (rozsudok NS SR sp. zn. 5 M Cdo 12/2008), pričom ak vezme žalobca žalobu späť bez tohto, aby žalovaný jej nárok uspokojil, ide vždy na strane takéhoto žalobcu o procesné zavinenie a takémuto žalovanému patrí náhrada trov konania (uznesenie KS Ústí nad Labem sp. zn. 25 Co/550/2005).

5. O vrátení súdneho poplatku kráteného o sumu 6,70 eura rozhodol podľa § 11 ods. 3 a 4 zákona č.71/1992Zb. o súdnych poplatkoch (99,50 eura - 6,70 eura = 9,80 eura).

6. Proti tomuto uzneseniu v časti výroku o trovách konania podala žalobkyňa A. O. v zákonnej lehote odvolanie, žiadajúc odvolací súd, aby uznesenie súdu prvej inštancie v napadnutej časti zmenil tak, že uloží žalovanému povinnosť nahradiť žalobkyni trovy konania vo výške 5 050,16 eura. Zároveň si uplatnila trovy odvolacieho konania. Namietala, že jej súd prvej inštancie nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práv na spravodlivý proces (§ 365 ods. 1 písm. b/ CSP), konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 365 ods. 1 písm. d/ CSP), súd dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (§ 365 ods. 1 písm. f/ CSP), nedostatočne zistil skutkový stav veci (§ 365 ods. 1 písm. g/ CSP) a rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 písm. h/ CSP).

7. Ďalej uviedla, že žalobu vzala v celom rozsahu späť z dôvodu, že po podaní žaloby jej bolo v správnom konaní na základe protestu prokurátora navrátené vlastnícke právo v evidencii katastra nehnuteľností, určenia ktorého sa v predmetnom konaní domáhala. S poukazom na túto skutočnosť sa mal súd prvej inštancie zaoberať pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania procesnou zodpovednosťou oboch procesných strán, teda tak žalobkyne ako aj žalovaného. Keďže nárok na náhradu trov konania nie je nárokom hmotnoprávnym, ale procesnoprávnym, je potrebné posudzovať otázku zavinenia zastavenia konania z procesného hľadiska, čo súd prvej inštancie v odôvodnení uznesenia aj konštatoval. Z procesného hľadiska sa žalobca počas prebiehajúceho sporu v správnom konaní domohol nároku, ktorý si uplatnil v civilnej žalobe. V čase podania žaloby nemala žalobkyňa inú možnosť, ako sa domáhať súdnej ochrany svojich práv. Nemohla sa spoliehať na to, že celá vec sa vyrieši v správnom konaní, keďže na konanie prokurátora nemala vplyv. Nepodnecovala prokurátora, aby sa v jej veci z dôvodu ochrany zákonnosti domáhal zrušenia vkladu vlastníctva zapísaného na základe neplatnej kúpnej zmluvy. Vzhľadom k tomu je nesporné, že žaloba bola v tomto konaní podaná dôvodne, a teda, že procesnú existenciu tohto konania a trov v ňom vzniknutých spôsobil žalovaný. Zdôraznila, že ak by sa v katastrálnom konaní nedomohla svojich práv, resp. by nedošlo k vyhovneniu protestu prokurátora, žalobu by späť nevezala a jej nárok by musel byť prejednaný v civilnom konaní. Poznomenala, že nebola viazaná žiadnou lehotou na späťvzatie žaloby, avšak žalobu vzala späť v dostatočnom časovom predstihu pred otvorením prvého pojednávania vo veci samej, čím minimalizovala trovy oboch strán. Do pozornosti odvolacieho súdu dala priebeh odkupovania sporných pozemkov žalovaným, ich následný úmysel predatť pozemky štátu s niekoľkonásobným ziskom, ako aj závery z vyšetrovania. Konanie žalovaného považuje za špekulatívne, a teda nijakým spôsobom nemôže požívať právnu ochranu. Poukazujúc na všetky uvedené skutočnosti sa domnieva, že nemožno spravodlivo požadovať, aby žalobkyňa sama znášala trovy konania, ktoré musela vynaložiť na ochranu svojich práv pred skupinou špekulantov. Nevyhnutnosť ochrany jej práv dokazuje skutočnosť, že súd na jej ochranu nariadil neodkladné opatrenie. Procesná vina na zastavení konania u žalobkyne teda neexistuje. Poukázala na skutkovo totožné veci vedené na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 18C/497/2015 a sp. zn. 10C/502/2015, v ktorých súd priznal žalobcom nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, pričom v odôvodnení oboch rozhodnutí konštatoval žalovaný, že žalovaný procesne zavinil zastavenie konania.

8. Žalobkyňa, okrem iného, namietala aj porušenie práva na spravodlivý proces, keď interpretácia skutkového stavu je prísne formalistická, nespravodlivá a nezodpovedá skutočnosti. Napadnuté uznesenie považuje za nedostatočne odôvodnené, keď sa súd nezaoberal príčinnou súvislosťou medzi späťvzatím žaloby a právnymi skutočnosťami spojenými s protestom prokurátora, ktoré uviedol v späťvzatie žaloby. Súd neprihliadol na to, že žalobkyňa sa počas konania domohla nároku, ktorý si v žalobe uplatnila. Do pozornosti odvolacieho súdu dala rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 21/00, PL. ÚS 6/04 a III. ÚS 328/05. Záverom konštatovala, že pri dodržaní kritéria procesného zavinenia je potrebné vec posudzovať z objektívneho hľadiska, a to vo vzťahu medzi tým, čo žalujúca strana v konaní požadovala a skutočnosťou, pre ktorú žalujúca strana neskôr vzala žalobu späť s tým, aby konanie bolo zastavené. V konaní je zrejmé, že žalobkyňa dosiahla to, čoho sa podanou žalobou domáhala, teda „evidenčného obnovenia vlastníckeho práva v liste vlastníctva z titulu neplatnej kúpnej zmluvy“, pretože žalovaný prehral svoj spor v konaní o proteste prokurátora. Vzhľadom k tomu zastavenie konania v zmysle § 256 ods. 1 CSP treba posudzovať tak, že ho procesne zavinil žalovaný.

9. V písomnom vyjadrení k odvolaniu žalobkyne žalovaný uviedol, že v súvislosti s rozhodnutím súdu prvej inštancie o trovách zastaveného konania je potrebné posudzovať zavinenie strany sporu len z procesného hľadiska, teda podľa procesného výsledku. V tomto smere poukázal na uznesenie Krajského súdu v Ústí nad Labem sp. zn. 14Co/317/2008. Pokiaľ ide o žalobkyňou opísané skutočnosti

v chronologickom slede, poukázal na to, že prvkom zavinenia môže byť aj náhoda, napríklad odpadnutie predmetu sporu, pretože nič z toho nemožno pripočítať na ľarchu toho, kto sa bráni. V predmetnej veci žalovaný popieral vlastnícke právo žalobkyne, preto nie je zrejmé, na základe akej skutočnosti by mu malo byť pričítané procesné zavinenie zastavenia konania a mal by byť zaviazaný na náhradu trov konania. Vo veci nebolo vykonané žiadne dokazovanie, nie je teda zrejmé, aký by bol výsledok sporu. Ak späťvzatie nemožno odôvodniť výsledkom správania sa žalovanej strany vo vzťahu k žalobným požiadavkám, potom nemožno odvodiť súvislosť, a teda ani procesné zavinenie vo vzťahu k žalobe. Vzhľadom k uvedenému je samotné správanie sa žalovaného irelevantné. Z obsahu predmetnej veci nie je zrejmá súvislosť medzi zavinením žalovaného a zastavením konania. Správny orgán dospel k záveru, že vlastnícke právo k pozemku nebolo na žalovaného prevedené platne a vkladové konanie zastavil. Následne bola ako vlastníčka na list vlastníctva opäť zapísaná žalobkyňa. Protest prokurátora bol podaný z dôvodu nerešpektovania predkupného práva štátu, v dôsledku čoho bola uzavretá kúpna zmluva považovaná za absolútne neplatný právny úkon. Žalovaný záverom poukázal na to, že práve žalobkyňa porušila svoje povinnosti vyplývajúce z predkupného práva, keď svoje nehnuteľnosti predala žalovanému nerešpektujúc predkupné právo štátu.

10. O podanom odvolaní rozhodol Krajský súd v Nitre ako odvolací súd uznesením č. k. 5Co/257/2017-23 z 30. novembra 2017, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 12. februára 2018 tak, že napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie v časti výroku o náhrade trov konania zmenil tak, že stranám nárok na náhradu trov konania nepriznáva. Zároveň rozhodol, že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd v odôvodnení uznesenia poukazuje na zistené skutočnosti uviedol, že dospel k rovnakému záveru ako súd prvej inštancie ohľadom konštatovania zavinenia žalobkyne za zastavenie konania v dôsledku späťvzatia žaloby, pretože žalobkyňa vzala svoju žalobu späť bez toho, aby takýto úkon bol vyvolaný správaním sa žalovaného v konaní, ale k späťvzatiu žaloby došlo z dôvodu, že v správnom konaní prokurátor úspešným protestom ochránil práva žalobkyne, ktorá už potom nemala potrebu pokračovať v začatom konaní o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. Konštatoval, že žalovaný svojím neskorším správaním v konaní nedal žalobcovi taký podnet, ktorý by ho primäl vziať podanú žalobu späť, teda nesplnil to, čo v žalobnom petite žalobca od neho požadoval.

11. V predmetnom konaní odvolací súd videl dôvody hodné osobitného zreteľa v zmysle § 257 CSP spočívajúce v celom procese týkajúcom sa priebehu výkupu pozemkov v kat. úz. J. a v tom, že po podaní žaloby žalobkyňou, t. j. po 11. 09. 2015, bol podaný protest prokurátora Okresnej prokuratúry Nitra smerujúci proti rozhodnutiu Okresného úradu Nitra č. V-5235/2015 z 24. 07. 2015, ktorým bol povolený vklad vlastníckeho práva v prospech žalovaného na základe kúpnej zmluvy uzavretej medzi žalobkyňou ako predávajúcou a žalovaným ako kupujúcim. Protestu prokurátora bolo vyhovené rozhodnutím Okresného úradu Nitra, katastrálny odbor č. Upo 27/2016-4/TO z 26.01.2016, v ktorom skonštatoval, že vlastnícke právo nebolo na žalovaného platne prevedené a do katastra nehnuteľností opäť zapísal ako vlastníčku žalobkyňu, keď uzavretú kúpnu zmluvu vyhodnotil ako absolútne neplatný právny úkon. Vyhovením protestu prokurátora bolo navrátené vlastnícke právo žalobkyňi, čím odpadol dôvod podanej civilnej určovacej žaloby, čo primälo žalobkyňu vziať späť podanú žalobu. Práve tieto skutočnosti považoval odvolací súd za dôvody hodné osobitného zreteľa v zmysle § 257 CSP, pre ktoré stranám nepriznal nárok na náhradu trov zastaveného prvoinštančného konania. Zároveň rozhodol aj o trovách odvolacieho konania, a to tak, že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania.

12. Žalovaný domnievajúci sa, že boli porušené jeho základné práva a slobody uznesením Krajského súdu v Nitre č. k. 5Co/257/2017-231 z 30. novembra 2017, právoplatným 12. februára 2018, podal ústavnú sťažnosť na Ústavný súd SR, ktorý uznesením č. k. I. ÚS 153/2018-10 z 16. mája 2018, sťažnosť spoločnosti Poľnohospodárska Pôda s. r. o., ktorou namietala porušenie svojich základných práv a slobôd uvedeným uznesením Krajského súdu v Nitre, prijal na ďalšie konanie. Spoločnosť Poľnohospodárska Pôda s. r. o. sa domáhala vydania nálezu, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie ňou označených základných práv a slobôd napadnutým uznesením Krajského súdu v Nitre a súčasne žiadala napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie. Zároveň požiadala o priznanie náhrady trov konania v sume 390,50 eura.

13. Ústavný súd SR o podanej sťažnosti rozhodol Nálezom č. k. ÚS 153/2018-28 z 18. júla 2018, v ktorom rozhodol, že základné právo obchodnej spoločnosti Poľnohospodárska Pôda s. r. o., na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo na

spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Nitre sp. zn. 5Co/257/2017 z 30. novembra 2017 porušené boli.

14. Ďalším výrokom uznesenie Krajského súdu v Nitre sp. zn. 5Co/257/2017 z 30. novembra 2017 zrušil a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie.

15. Krajskému súdu v Nitre uložil povinnosť uhradiť trovy konania obchodnej spoločnosti Poľnohospodárska Pôda s. r. o., v sume 390,50 eura na účet Advokátskej kancelárie LawServise, s. r. o., so sídlom Zvolen, Stráž 3/223, do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.

16. Vo zvyšnej časti sťažnosti obchodnej spoločnosti Poľnohospodárska Pôda s. r. o. nevyhovel.

17. V odôvodnení nálezu ústavný súd, okrem iného, uviedol, že z vyžiadaného spisu Okresného súdu Nitra sp. zn. 12C/490/2015 zistil, že v odvolaní z 16. marca 2017 proti uzneseniu okresného súdu č. k. 12C/490/2015-165 z 2. marca 2017 (č. l. 168 až č. l. 173) a ani vo vyjadrení žalobkyne z 13. júna 2017 (č. l. 225 až č. l. 226) k stanovisku sťažovateľky z 23. mája 2017 (č. l. 216) nie je žiadna zmienka strán sporu o určenie vlastníckeho práva k prípadnej aplikácii § 257 CSP v danej veci. Krajský súd sťažovateľku (ale ani žalobkyňu) tak k prípadnej aplikácii § 257 CSP explicitne nevyzval, a teda o podanom odvolaní rozhodol spôsobom, ktorý je arbitrárny, a tým ústavne nesúladný, pretože nevytvoril procesný priestor umožňujúci sťažovateľke (strane sporu) vyjadriť svoje stanovisko k prípadnému použitiu tohto ustanovenia.

18. Ústavný súd zároveň ako ústavne nesúladnú vníma existenciu rozhodnutí krajského súdu vydaných v skutkovo identických prípadoch, v ktorých rozhodol odchylným spôsobom a sťažovateľke priznal nárok na náhradu trov prvostupňového konania, ako aj odvolacieho konania (bod 6). Zo svojej rozhodovacej činnosti (II. ÚS 569/2017) má však ústavný súd vedomosť aj o existencii rozhodnutia, ktorým krajský súd potvrdil uznesenie okresného súdu o priznaní náhrady trov konania žalobcovi v rozsahu 100 % a zároveň rozhodol o priznaní nároku žalobcovi na náhradu trov odvolacieho konania.

19. V tejto súvislosti ústavný súd už v minulosti vyslovil, že aj keď právne závery všeobecných súdov obsiahnuté v rozhodnutiach vo veci samej nemajú charakter precedensu, ktorý by ostatných sudcov rozhodujúcich v obdobných veciach zaväzoval rozhodnúť identicky, protichodné právne závery vyslovené v analogických prípadoch neprispievajú k naplneniu hlavného účelu princípu právnej istoty, ani k dôvere v spravodlivé súdne konanie (III. ÚS 300/06). Pokiaľ súd rieši právnu otázku (tú istú alebo analogickú), ktorá už bola právoplatne vyriešená podstatne odlišným spôsobom bez toho, aby sa argumentačne vyrovnal so skoršími súdnymi rozhodnutiami, nekoná v súlade s princípom právnej istoty v zmysle čl. 1 ústavy a môže tým porušiť aj právo účastníka súdneho konania na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (III. ÚS 192/06). Potreba vysporiadať sa so známym rozhodnutím v obdobnej veci (osobitne ak ide o rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky) z hľadiska jeho dôvodov, pokiaľ súd dospeje následne k opačnému názoru, je súčasťou požiadavky na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia (II. ÚS 426/2012). Právna istota spolu s požiadavkou ochrany legitímnych očakávaní principiálne neznamená právo účastníka na rovnaké právne posúdenie jeho veci. Nesporne však znamená právo na vysvetlenie dôvodov, pre ktoré sa konajúci orgán verejnej moci od stabilného, doteraz zastávaného právneho názoru odchyľuje (III. ÚS 51/2014).

20. Ústavný súd uložil krajskému súdu opätovne rozhodnúť o odvolaní žalobkyne majúcej na zreteli, že spravodlivosť, ktorá je osobitne zvýraznená v čl. 2 CSP (ako aj v čl. 6 ods. 1 dohovoru), je kritériom ukladajúcim každému všeobecnému súdu povinnosť hľadať také riešenie ním prejednávanej veci, ktoré nebude možné vyhodnotiť ako zmysel a účel príslušných zákonných ustanovení.

21. Krajský súd v Nitre po vrátení veci Ústavným súdom Slovenskej republiky vo veci opätovne konal a rozhodol o odvolaní žalobkyne uznesením č. k. 5Co/215/2018-268 z 28. septembra 2018, ktoré nadobudlo právoplatnosť 5. decembra 2018 tak, že uznesenie súdu prvej inštancie v časti výroku o náhrade trov konania potvrdil. Žalovanému voči žalobkyňi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že sa v celom rozsahu stotožňuje s rozhodnutím súdu prvej inštancie, ktorý stručne, jasne a výstižne posúdil podstatné skutkové okolnosti prípadu a konštatoval, ktoré z týchto skutočností považoval za preukázané a z akých vychádzal pri svojom rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania, pričom poukázal na rozsudok. Najvyššieho

súdu SR sp. zn. 5 M Cdo/12/2008. Na podporu správnosti prvoinštančného rozhodnutia v napadnutej časti výroku o trovách dodal, že v zmysle § 256 CSP sa procesné zavinenie posudzuje iba z procesného hľadiska a zavinenie je treba interpretovať vo vzťahu k príčinnej súvislosti, v ktorom je správanie sa strany sporu príčinou (napr. prejav vôle spočívajúci v späťvzati žaloby) a dôsledkom je vznik trov protistrany. Za zavinenie treba považovať potom aj odpadnutie predmetu sporu, keďže takúto skutočnosť nemožno pripočítať na ľarchu žalovaného, ktorý sa v konaní len bránil.

22. Na podporu svojho právneho názoru uviedol, že žalobkyňa zavinila zastavenie konania tým, že zobrala žalobu späť bez toho, aby žalovaný splnil to, čo od neho požadovala, a teda jej vznikla povinnosť nahradiť žalovanému ako druhej procesnej strane trovy konania. Poukázal pritom na Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 29. 05. 2014 sp. zn. 7M Cdo 1/2014, v ktorom uviedol: „Ustanovenie § 146 ods. 2 O.s.p. (teraz § 256 ods. 1 CSP - pozn. odvolacieho súdu) vyjadruje výnimku zo zásady náhrady trov konania podľa pomeru úspechu vo veci vo veci vyjadrenej v § 142 O.s.p. Toto ustanovenie vyžaduje zodpovednosť za zavinenie účastníka, ktorého procesný úkon má za následok zastavenie konania. Z previazanosti § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p. s § 146 ods. 2 O.s.p. vyplýva, že ak súd zastavuje konanie v dôsledku späťvzatia, musí sa zaoberať pri rozhodovaní o náhrade trov konania otázkou, či niektorý z účastníkov zavinil, že konanie muselo byť zastavené. Pretože nárok na náhradu trov konania je nárokom vyplývajúcim nie z hmotného, ale procesného práva, otázku, či išlo o dôvodne podanú žalobu je nevyhnutné posudzovať z procesného hľadiska, a teda z hľadiska vzťahu výsledku chovania odporcu (žalovaného) k požiadavkám navrhovateľa (žalobcu). Ide teda o to, či sa navrhovateľ domohol k uplatnenému nároku alebo nie, pričom súd neskúma, či by bol navrhovateľ v meritórnom konaní úspešný alebo nie (Uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 3Sžo 225/2010).

23. Ďalej odvolací súd poukázal na to, že v obdobnej skutkovej a právnej veci Krajský súd v Nitre uznesením č. k. 25Co/336/2017-138 právoplatným dňa 28. marca 2018, uznesenie súdu prvej inštancie v napadnutej časti týkajúcej sa nároku na náhradu trov konania zmenil tak, že žalovanému (ktorým bola Poľnohospodárska pôda s.r.o., so sídlom Bratislava, Žehrianska 3) priznáva náhradu trov konania voči žalobkyni vo výške 100 %, o ktorej rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením. Obdobne rozhodol v podobnej veci aj Krajský súd v Nitre právoplatným uznesením č. k. 8Co/262/2017-394 z 29. novembra 2017, ktorým uznesenie súdu prvej inštancie v napadnutej časti týkajúcej sa výroku o trovách konania zmenil tak, že žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % a žalovanému priznal aj nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Toto právoplatné uznesenie napadol žalobca sťažnosťou na Ústavnom súde Slovenskej republiky, o ktorej rozhodol ústavný súd č. k. III. ÚS 280/2018-15 uznesením z 17. júla 2018, ktorým sťažnosť sťažovateľa odmietol pre neprípustnosť.

24. Odvolací súd poukázal v odôvodnení rozhodnutia aj na to, že nielen rozhodnutie Krajského súdu v Nitre sp. zn. 5Co/257/2017 z 30. novembra 2017 bolo zrušené ústavným súdom a vec bola vrátená tomuto súdu na ďalšie konanie, ale zrušené a vrátené na ďalšie konanie bolo aj rozhodnutie Krajského súdu v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 9Co/375/2017 z 29. januára 2018, ktorým tento súd uznesenie okresného súdu zmenil tak, že nepriznal nárok na náhradu trov konania žiadnej zo strán, pretože „na rozdiel od súdu prvej inštancie videl dôvody pre aplikáciu § 257 CSP tak, aby každá zo strán znášala svoje trovy konania“.

25. Pokiaľ ide o § 257 CSP, v zmysle ktorého výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa, odvolací súd poznamenal, že nevzhliadol dôvod na jeho aplikáciu, keďže to žiadna zo strán nenavrhol, a preto ani nevyzýval strany na vyjadrenie k prípadnej aplikácii tohto moderačného ustanovenia.

26. S poukazom na uvedené skutočnosti dospel odvolací súd k rovnakému záveru, ako súd prvej inštancie ohľadom konštatovania zavinenia žalobkyne za zastavenie konania v dôsledku späťvzatia žaloby, pretože žalobkyňa vzala svoju žalobu späť bez toho, aby takýto jej úkon bol vyvolaný správaním sa žalovaného v konaní. Prvoinštančný súd správne konštatoval, že žalobkyňa zavinila zastavenie konania, keď vzala žalobu späť. Konštatoval, že súd prvej inštancie správne vychádzal pri právnom posúdení z procesného zavinenia na zastavení konania s tým, že nemožno prihliadať na potenciálnu úspešnosť žalobkyne v konaní z hľadiska hmotného práva. Vzhľadom k tomu, že žalobkyňa vzala žalobu späť bez toho, aby žalovaný splnil to, čoho sa podanou žalobou domáhala, preto je potrebné nad mieru

všetkých pochybností konštatovať, že v takomto prípade je procesné zavinenie za zastavenie konania na strane žalobkyne.

27. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP a žalovanému voči žalobkyni priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu ako procesne úspešnej strane v odvolacom konaní.

28. Žalobkyňa domnievajúc sa, že boli porušené jej základné práva a slobody uznesením Krajského súdu v Nitre č. k. 5Co/215/2018-268 z 28. septembra 2018, právoplatným 5. decembra 2018, podala ústavnú sťažnosť na Ústavný súd SR, ktorý uznesením č. k. I. ÚS 225/2019-12 z 4. júna 2019, sťažnosť A. O., nar. XX. XX. XXXX, ktorou namietala porušenie svojich základných práv a slobôd uvedených v sťažnosti uznesením Krajského súdu v Nitre, prijal na ďalšie konanie. A. O. sa domáhala vydania nálezu, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie ňou označených základných práv a slobôd napadnutým uznesením Krajského súdu v Nitre a súčasne žiadala napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie. Zároveň požiadala o priznanie náhrady trov konania v sume 623,27 eura.

29. Ústavný súd SR o podanej sťažnosti rozhodol Nálezom č. k. ÚS 225/2019-41 z 20. augusta 2019, v ktorom rozhodol, že základné právo A. O. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Nitre sp. zn. 5Co/215/2018 z 28. septembra 2018 porušené boli.

30. Ďalším výrokom uznesenie Krajského súdu v Nitre sp. zn. 5Co/215/2018 z 28. septembra 2018 zrušil a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie.

31. Krajskému súdu v Nitre uložil povinnosť uhradiť trovy konania A. O. v sume 623,27 eura na účet Advokátskej kancelárie BIZOŇ & PARTNERS, s. r. o., so sídlom Bratislava, Hviezdoslavovo námestie 25, do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.

32. V odôvodnení nálezu ústavný súd, okrem iného, vytkol, že krajský súd sa k otázke vyriešenia miery zavinenia na späťvzati žaloby postavil prísne formalisticky, keď zavinenie bez hlbšieho a dôslednejšieho skúmania (napr. z akých dôvodov bola žaloba podaná, aká aktivita bola vyvíjaná jednotlivými stranami sporu v priebehu konania) pripísal na ťarchu strany, ktorá úkon späťvzatia vykonala.

33. Ústavný súd konštatoval, že na okresnom ako aj krajskom súde prebieha niekoľko konaní, v ktorých ako žalovaná spoločnosť vystupuje Poľnohospodárska Pôda s. r. o., a v tejto súvislosti poukázal na nejednotnú prax tak okresného, ako aj krajského súdu v otázke priznania náhrady trov konania v prípade späťvzatia žaloby. V tejto súvislosti poukázal na Nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 569/2017 z 20. marca 2018, ktorým sa vyhovel ústavnej sťažnosti, ktorú podala Poľnohospodárska Pôda s. r. o., v skutkovo a právne takmer totožnej veci, kde bolo krajskému súdu vytýkané nedostatočné odôvodnenie zmeny právneho názoru krajského súdu, a teda rozhodnutie krajského súdu o trovách konania bolo zrušené a vrátené na ďalšie konanie.

34. So sťažovateľkou Ústavný súd nesúhlasil ohľadom tvrdenia o porušení označených základných práv sťažovateľky, pokiaľ nebola krajským súdom explicitne vyzvaná na vyjadrenie sa k aplikácii § 256 ods. 1 CSP, poukazujúc pritom na Nález ústavného súdu sp. zn. III. 98/2018 z 2. mája 2018. Ústavný súd konštatoval, že v uvedenom prípade síce vytýkal ústavný súd krajskému súdu, že neumožnil strane vyjadriť sa k aplikácii § 257 CSP, avšak išlo o inú procesnú situáciu od sťažovateľkinej.

35. V ďalšom konštatoval, že diametrálne odlišná rozhodovacia činnosť krajského súdu o tej istej právnej otázke je ústavne neudržateľná. V súčasnosti nie je úlohou ústavného súdu určiť (vzhladom na princíp subsidiarity), ktorý z odlišných právnych názorov je správny, pretože riešenie tohto problému a zjednotenie rozhodovania je v pôsobnosti krajského súdu. Ústavný súd svojím rozhodnutím iba otvára cestu na riešenie problému v rámci odvolacieho konania. Z pohľadu ústavného súdu prichodí v tejto súvislosti konštatovať, že zmena právneho názoru v obdobnej veci bez akéhokoľvek vysvetlenia zo strany súdu, prečo k zmene došlo, sa javí ako arbitrárnosť (svojevôľa) a je zásahom do princípu právnej istoty ako súčasti právneho štátu, keďže tento princíp predpokladá, že skutkovo obdobné veci budú obdobne právne posudzované.

36. Ústavný súd konštatoval, že z procesného hľadiska je potrebné urobiť záver, že žaloba sťažovateľky bola podaná dôvodne (to sa ale nemusí vzťahovať na dôvodnosť žaloby z hmotnoprávneho hľadiska, ktorá sa však v takomto prípade neskúma a neposudzuje), pretože v čase podania určovacej žaloby sťažovateľka ako žalobkyňa nemala inú právnu možnosť domôcť sa ochrany svojich práv. K späťvzatiu žaloby viedli objektívne dôvody - protest prokurátora, na ktorý sťažovateľka a ani žalovaný nemali dosah, ale v dôsledku ktorého bola zabezpečená ochrana vlastníckeho práva sťažovateľky, čím odpadol predmet žaloby. Vzhľadom na to je v danom prípade opodstatnený záver, že stranám sa nárok na náhradu trov predmetného konania nepriznáva.

37. S poukazom na uvedené uložil krajskému súdu opätovne rozhodnúť v rámci odvolacieho konania, majúc na zreteli, že spravodlivosť, ktorá je osobitne zvýraznená v čl. 2 CSP (ako aj v čl. 6 ods. 1 dohovoru), je kritériom ukladajúcim každému všeobecnému súdu povinnosť hľadať také riešenie ním prejednáwanej veci, ktoré nebude možné vyhodnotiť ako popierajúce zmysel a účel príslušných zákonných ustanovení.

38. Krajský súd v Nitre, ako súd odvolací (§ 34 Zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok, ďalej len „CSP“), viazaný právnym názorom ústavného súdu, vec znova v napadnutej časti výroku uznesenia prvoinštančného súdu o trovách konania prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP), viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379, § 380 CSP), a dospel k záveru, že uznesenie súdu prvej inštancie v napadnutej časti výroku o priznaní náhrady trov konania žalovanému v plnej výške je potrebné s poukazom na § 388 CSP zmeniť, pretože neboli splnené podmienky na jeho potvrdenie, ani zrušenie.

39. Podľa § 56 ods. 6 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov, ak Ústavný súd právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah zruší a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom Ústavného súdu.

40. S účinnosťou od 01. 07. 2016, prijatím zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok, došlo v súlade s § 473 CSP k zrušeniu zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok. Nová právna úprava dôsledne dodržiava princíp okamžitej aplikovateľnosti procesnoprávných noriem, ktorý znamená, že nová procesná úprava sa použije na všetky konania, a to aj na konania začaté pred dňom účinnosti CSP s ustanovenými výnimkami z tohto základného pravidla.

41. Podľa § 470 ods. 1 CSP, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti.

42. Podľa § 470 ods. 2 CSP, právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované. Ak sa tento zákon použije na konania začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, nemožno uplatňovať ustanovenia tohto zákona o predbežnom prejednaní veci, popretí skutkových tvrdení protistrany a sudcovskej koncentrácie konania, ak by boli v neprospech strany.

43. Podľa § 388 CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zmení, ak nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie, ani na jeho zrušenie.

44. Podľa § 257 CSP výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa.

45. Podľa § 256 ods. 1 CSP ak strana procesne zavinila zastavenie konania, súd prizná náhradu trov konania protistrane.

46. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky je aj to, že strana sporu, ktorá v konaní, spravidla v spore, uspela, má, zásadne, právo na to, aby sa jej nahradili všetky trovy, ktoré zaplatila vo vecnej súvislosti s uplatnením tohto základného práva. Ak sa

chce súd odchyliť od tohto pravidla, musí vychádzať zo zákona a túto odchýlku aj náležite odôvodniť, inak porušuje základné právo na súdnu ochranu dotknutého účastníka.

47. Náhrada trov konania plní vo vzťahu k sporovým stranám tri základné funkcie. Predovšetkým ide o funkciu kompenzačnú, ktorá vyplýva už zo skutočnosti, že trovy konania sa strane nahrádzajú. To je prejavom tradičného princípu, podľa ktorého tomu, kto je v práve, nemôže byť vedenie sporu na škodu. Súčasne možno pri náhrade trov konania vnímať aj prvky preventívnej funkcie, keďže nevyhnutnosť vzniku trov každého sporového konania do určitej miery preventívne pôsobí proti svojvoľnému a šikanóznemu uplatňovaniu alebo bráneniu domnelých subjektívnych práv na súde. Trovy konania a ich náhrada plnia aj quasi sankčnú funkciu, a to najmä pri aplikácii princípu procesnej zodpovednosti za zavinenie (§ 256 CSP) a čiastočne aj v súvislosti s celkovou náhradou trov konania protistrany.

48. Každá strana znáša trovy spojené s jej účasťou v spore, kým nie je spor skončený (§ 252 CSP). Ak bude § 252 CSP rozhodnutím súdu vyslovené, ktorá strana je v práve, nadobudne táto strana nárok na náhradu trov konania, ktoré na dosiahnutie tohto rozhodnutia vynaložila. Právnym dôvodom tohto nároku je to, že strany, ktoré viedli spor, konajú na vlastné nebezpečenstvo a nesú tak zodpovednosť za výsledok sporu. Nemožno pritom nezohľadniť aj okolnosť, že zásada za ručenie za výsledok sporu má aj nepochybný význam výchovný, a to že zdržiava strany od ľahkomyselného vedenia sporu.

49. Náhrada trov konania je nerozlučne spojená so sporovým konaním a vyplýva z jeho povahy, keď strany sporu stoja proti sebe a je namieste, aby strana, ktorá v spore so svojim nárokom zvíťazila, dostala ňou vynaložené trovy nahradené od protistrany. Úspech vo veci, ktorá je predmetom sporu, je teda okolnosťou, ktorá určuje nárok na náhradu trov. Porazenej strane takto potom vzniká povinnosť nahradiť trovy konania víťaznej strane. Ak nie sú tieto okolnosti splnené, strana nemá na náhradu trov konania nárok a vynaložené trovy znáša trvale zo svojho.

50. Zásada úspechu v spore sa premieta v ustanovení § 255 ako esenciálne kritérium priznania náhrady trov konania. „Úspech vo veci“ súd vždy skúma čo do právneho základu veci a čo do výšky priznaného nároku. Zásada úspechu vo veci (zásada zodpovednosti za výsledok sporu) charakteristická pre sporové konania sa uplatní tak, že neúspešná strana sporu je povinná nahradiť v spore úspešnej strane trovy konania, ktoré úspešnej strane vznikli. Ako už je uvedené vyššie, nejde však o náhradu všetkých trov, ktoré strana v konaní vynaložila, ale iba trov konania vymedzených v ustanovení § 251. To znamená všetkých trov, ktoré sú preukázané, odôvodnené, účelne vynaložené a ktoré vznikli v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva. Procesný úspech sa určuje vo vzťahu k predmetu sporu úspechom (t. j. víťazstvom) v spore. Plný úspech v spore sa zisťuje porovnaním žalobnej žiadosti (petitu) a výroku, ktorým sa rozhodlo vo veci samej. Plný úspech v spore môže mať žalobca aj žalovaný. U žalobcu ide o plný úspech vo veci vtedy, ak sa výrok meritórneho rozhodnutia zhoduje so žalobným petitom, ktorý bol naposledy urobený vo veci samej (v prípade žaloby na plnenie ide nielen o istinu, ale aj o príslušenstvo), t. j. ak sa jeho žalobe vyhovel v celom rozsahu. Pomer úspechu (mera úspechu) je základným meradlom pre nárok na náhradu trov. Ak mala strana plný úspech v spore, prizná sa jej celá náhrada trov konania. Ak žiadna zo strán nemala v spore plný úspech, má každá z nich úspech čiastočný, t. j. každá zo strán sporu (žalobca aj žalovaný) je sčasti úspešná a sčasti neúspešná. Ak mala strana úspech v spore len čiastočný, potom sa náhrada trov pomerne rozdelí. Aby čiastočný úspech založil nárok na čiastočnú náhradu trov konania, musí to byť prevažujúci úspech, teda, aby po porovnaní procesnej úspešnosti oboch sporových strán zostala ešte suma opodstatňujúca záver o prevažujúcom úspechu jednej zo strán sporu. Ak sa v spore navzájom vyvážia úspech a neúspech, náhrada trov sa spravidla neprizná žiadnej zo strán sporu. Na rozhodnutie súdu o priznaní náhrady trov konania má teda zásadný vplyv pomer úspechu konkrétnej sporovej strany voči protistrane. Priznanie náhrady trov konania však môžu ovplyvniť aj ďalšie skutočnosti, napr. závislosť rozhodnutia o výške plnenia od úvahy súdu alebo od znaleckého posudku. Pomer rozdelenia náhrady trov konania zodpovedá pomeru víťazstva strany vo veci samej, zníženého o pomernú časť jej neúspechu. Pomer úspechu treba určiť vždy, ak má byť náhrada trov rozdelená, pričom sa určuje k celému predmetu konania.

51. Vo všeobecnosti platí, že náhradu trov konania ovláda zásada úspechu vo veci, ktorá je však doplnená zásadou procesnej zodpovednosti za zavinenie. Zásada procesnej zodpovednosti za zavinenie je transformovaná do podoby vyjadrenej v § 256 CSP a znamená, že trovy je povinná nahradiť tá zo strán, ktorá zavinila, že vznikli. Zmyslom využitia zásady zavinenia je sankčná náhrada trov

konania, ktoré by pri jeho riadnom priebehu nevznikli, uložená rozhodnutím súdu tomu, kto ich vznik zaviniel. Náhrada týchto trov sa prisudzuje bez ohľadu na meritórny výsledok sporu.

52. Pojem „procesné zavinenie“, použitý v ustanovení § 256 CSP, sa posudzuje výlučne z procesného hľadiska. Zásada zodpovednosti za zavinenie je inštitútom procesného práva, a preto rozhodujúcimi skutočnosťami na posúdenie tejto zodpovednosti sú tie, ktoré vznikli po začatí konania. Zavinenie však nie je možné interpretovať v doslovnom jazykovom zmysle, ale vo vzťahu príčinnej súvislosti, v ktorom príčinou je správanie sa strany sporu (teda aj jej prejav vôle spočívajúci napr. v späťvzatí žaloby) a dôsledkom je vznik trov protistrany (uznesenie Ústavného súdu ČR, II. ÚS 563/01 alebo I. ÚS 469/04). Pokiaľ jedna procesná strana zaviniť, že konanie muselo byť zastavené, pričom o veci nemôže byť meritórne rozhodnuté, a tým zistené, či bola žaloba podaná dôvodne, vzniká jej zásadne povinnosť nahradiť druhej procesnej strane trovy konania. Pojem „procesné zavinenie“ je pritom nevyhnutné vykladať komplexne a extenzívne. Za osobu, ktorá zaviniela zastavenie konania, je považovaný aj žalovaný, ktorý svoj dlh splnil po začatí sporu a vyvolal tým u žalobcu nevyhnutnosť späťvzatia dôvodne podanej žaloby. Pokiaľ sporovej strane možno pričítať procesné zavinenie trov konania, ktoré by inak neboli vznikli, súd prizná ich náhradu protistrane (§ 256 ods. 2 CSP). Povinným subjektom môže byť aj svedok či znalec, kvôli neospravedlnenej neprítomnosti ktorých muselo byť odročené pojednávanie.

53. Zásada procesnej zodpovednosti za zavinenie sa uplatní pre každé konanie bez ohľadu na to, z akého dôvodu bolo zastavené, ak už vznikol procesnoprávny vzťah medzi súdom a oboma stranami sporu a medzi stranami sporu navzájom. K zastaveniu konania môže dôjsť napr. z dôvodu späťvzatia žaloby, či už úplného, alebo čiastočného (§ 145 CSP), z dôvodu neodstrániteľného nedostatku podmienky konania (§ 161 ods. 1 CSP), z dôvodu odstrániteľného nedostatku podmienky konania, ktorý sa nepodarilo odstrániť (§ 161 ods. 3 CSP). Zavinenie môže pritom existovať na strane žalobcu aj na strane žalovaného.

54. Pri posudzovaní nároku na náhradu trov konania v spojení s ustanovením § 256 ods. 1 CSP je súd povinný skúmať, či niektorá zo strán sporu zaviniela, že sa konanie muselo zastaviť. Záver súdu o tom, že je splnený predpoklad na náhradu trov, nevyklučuje, aby súčasne nedospel k záveru, že sú splnené predpoklady na aplikáciu ustanovenia § 257 CSP (dôvody hodné osobitného zreteľa). Súd za daných okolností napriek procesnému zavineniu vysloví, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov konania, pretože sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa podľa § 257 CSP.

55. Ustanovenie predstavuje odchýlku od zásady zodpovednosti § 257 CSP za výsledok (§ 255) a od zásady zodpovednosti za zavinenie (§ 256 ods. 1). Súd výnimočne neprizná náhradu trov konania, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa. Znamená to, že súd nemusí zaviazat' neúspešnú stranu sporu na náhradu trov konania, resp. nemusí zaviazat' stranu, ktorá spôsobila vznik trov svojím zavinením, aby tieto trovy nahradila protistrane. Dôvody hodné osobitného zreteľa budú tak naďalej generálnym dôvodom pre nepriznanie náhrady trov konania, pričom nový § 257 CSP je formulovaný podstatne všeobecnejšie než § 150 ods. 1 a 2 OSP a vytvára väčší priestor na voľnú úvahu súdu. Použitie tohto ustanovenia preto negatívne dopadá na stranu sporu, ktorá by inak mala právo na náhradu trov konania. Z tohto dôvodu musí aplikácia daného ustanovenia zodpovedať osobitným okolnostiam konkrétneho prípadu a musí mať vždy výnimočný charakter (R 34/1982). Zákon pre rozhodnutie o nepriznaní náhrady trov konania podľa § 257 vyžaduje kumulatívne splnenie dvoch podmienok, a to dôvody hodné osobitného zreteľa a výnimočné okolnosti.

56. Vychádzajúc z obsahu súdneho spisu je zrejmé, že predmetom odvolacieho konania je výrok uznesenia súdu prvej inštancie v časti trov konania, ktorým súd žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v plnej výške, poukazujúc pritom na procesné zavinenie žalobkyne na zastavení konania, v dôsledku späťvzatia žaloby.

57. Odvolací súd vychádzajúc z nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 225/2019-41 z 20. augusta 2019, ktorým je odvolací súd viazaný, dôslednejšie skúmal okolnosti vzniku sporu, teda skutočností, ktoré žalobkyňu viedli k tomu, aby sa domáhala ochrany svojho vlastníckeho práva na súde podanou žalobou o určenie vlastníckeho práva. Skutočnosť, že žalobkyňa vzala žalobu späť nie je v konaní sporná, rovnako tak nie je sporné ani to, že by mala za bežných okolností vychádzajúc z príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku znášať zodpovednosť za zastavenie konania. Odvolací súd však konštatuje, že nemožno na všetky veci nahliadať paušálne, ale je potrebné zohľadniť individualitu

jednotlivých konaní a prihliadať aj na okolnosti, ktoré žalobcu v tom ktorom konaní viedli k späťvzatiu žaloby a či v danej veci nie sú dané výnimočné okolnosti, ktoré by žalobcu zbavili zodpovednosti za toto zastavenie.

58. Odvolací súd skôr, ako opätovne vec prejednal zistil, že žalobkyňa A. O., nar. XX. XX. XXXX, bytom K. - D., E. XXX/XX dňa XX. XX. XXXX zomrela. Dedičské konanie po žalobkyni ako poručiťke prebiehalo pred Okresným súdom Nitra pod sp. zn. 13D/30/2020, ktoré skončilo uznesením č. k. 13D/30/2020-110 z 12. mája 2020, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 12. mája 2020, ktorým súd schválil dohodu o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov - poručiťky a jej pozostalého manžela, ktoré zaniklo smrťou poručiťky a zároveň aj schválil dohodu dedičov o vyporiadaní dedičstva, na základe ktorej sa jediným dedičom a právnym nástupcom po poručiťke stal Q. O., nar. XX. XX. XXXX, bytom K. - D., E. XXX/XX. O pokračovaní s právnym nástupcom odvolací súd rozhodol uznesením č. k. 5co/200/2019-333 z 17. júna 2020, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 25. júna 2020.

59. Vychádzajúc z obsahu súdneho spisu sa odvolací súd primárne zamerlal na zistenie skutočností predstavujúcich podľa odvolacieho súdu dôvody hodné osobitného zreteľa, skúmaním ktorých dospel k jednoznačnému záveru, že žalobkyňa nezavinila zastavenie konania, keď vzala žalobu o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam späť, vychádzajúc z okolností, ktoré ju k tomuto dispozičnému úkonu viedli.

60. Zavinenie nemožno zároveň konštatovať ani na strane žalovaného, pretože tento neplnil to, čo od neho žalobkyňa podanou žalovanou žiadala. Dôvodom na späťvzatie žaloby, ktoré žalobkyňu primäli k tomu, aby žalobu vzala späť bolo splnenie toho, čo žalobou žiadala, avšak ako už bolo uvedené nie žalovaným, ale tretím subjektom (prokurátorom v správnom konaní). Žalovaný svojim neskorším správaním sa v konaní nedal žalobkyni taký podnet, ktorý by ju primäl vziať podanú žalobu späť, teda, že splnil to, čo v žalobnom petite žalobkyňa od žalovaného žiadala. Odvolací súd zdôrazňuje, že rovnako tak žalovaná, hoci žalobu vzala späť, konala tak z objektívnych dôvodov, ktoré nezavinila a na ktoré musela v konaní reagovať práve tým, že žalobu vzala späť, keď v dôsledku konania tretej osoby, ktorej konanie nemohla nijako ovplyvniť, prišlo k odpadnutiu predmetu sporu.

61. Odvolací súd zamerajúc sa na pozíciu žalobcu ako stranu konania, ktorá vzala žalobu späť dôsledne skúmal okolnosti, ktoré ho viedli k tomu, aby podal žalobu o určenie vlastníckeho práva, ako aj k tomu, že vzal žalobu späť. V tomto smere opätovne poukazuje na spôsob a okolnosti, v dôsledku ktorých žalobca prišiel o svoje vlastnícke právo k nehnuteľnostiam, určenia ku ktorým sa v tomto konaní domáhal. Výkup pozemkov v katastrálnom území J. určených pre výstavbu strategického objektu v okrese Nitra (automobilová továreň pre výrobu osobných automobilov zn. Jaguár) bol spojený s činnosťou viacerých podnikateľských subjektov, ktorých účelom bolo získať vlastnícke právo k pozemkom potrebným pre realizáciu uvedeného strategického podniku, ktoré najskôr od fyzických osôb skupovali a neskôr predávali ďalej. Výkup bol realizovaný, ako sa ukázalo neskôr (po podaní žaloby v tejto veci) spôsobom, ktorý obchádzal právne predpisy. Takýmto konaním pôvodný vlastník prišiel o svoje vlastnícke právo, čo v konečnom dôsledku vyvrcholilo do množstva súdnych sporov, keď Okresný úrad, katastrálny odbor, povolil vklad vlastníckeho práva, aby na ingerenciu prokuratúry svoje rozhodnutie korigoval.

62. Pôvodná žalobkyňa v predmetnej veci poukazovala na to, akým spôsobom prišla o svoje vlastnícke právo, čo ju v konečnom dôsledku prinútilo podať žalobu o určenie vlastníckeho práva, na ktoré ako na tvrdené skutočnosti odvolací súd prihliadol. Po podaní žaloby pôvodnou žalobkyňou, t. j. po 11. 09. 2015, bol podaný protest prokurátora Okresnej prokuratúry Nitra smerujúci proti rozhodnutiu Okresného úradu Nitra zo dňa 24. 07. 2015, č. V-5235/2015, ktorým bol povolený vklad vlastníckeho práva v prospech žalovaného na základe kúpnej zmluvy uzavretej medzi pôvodnou žalobkyňou ako predávajúcou a žalovaným ako kupujúcim. Okresný úrad Nitra, katastrálny odbor, v konaní č. V-5235/2015 predmetnému protestu prokurátora vyhovel rozhodnutím z 26. 01. 2016 č. Upo 27/2016-4/TO, pričom v ňom skonštatoval, že vlastnícke právo na žalovaného nebolo platne prevedené a do katastra nehnuteľností opäť zapísal ako vlastníka pôvodnú žalobkyňu, a to z dôvodu, že uzavretá kúpna zmluva bola vyhodnotená ako absolútne neplatný právny úkon. Vyhovením protestu prokurátora bolo navrátené vlastnícke právo na pôvodnú žalobkyňu, čím prišlo k odpadnutiu dôvodu podanej civilnej určovacej žaloby, čo si v konečnom dôsledku vyžiadalo potrebu vziať pôvodnou žalobkyňou žalobu späť. Správnosti záveru o absencii zavinenia pôvodnej žalobkyne v tomto konaní nasvedčuje aj právne záväzný právny názor vyslovený v náleze ústavného súdu.

63. Odvolací súd vyššie uvedené skutočnosti posúdil ako dôvody hodné osobitného zreteľa, keď pôvodná žalobkyňa podala žalobu na súde prvej inštancie dôvodne, pretože nemala v čase podania určovacej žaloby inú právnu možnosť, ako sa domáhať ochrany svojich práv. Vzhľadom k okolnostiam, ktoré však nastali až po tom, ako túto žalobu podala a ktoré v zásade nemohla nijakým spôsobom ovplyvniť, bolo potrebné dospieť k záveru, že žalobkyňa k späťvzatiu viedli objektívne dôvody. Ako poznamenal aj ústavný súd, k splneniu toho, čoho sa pôvodná žalobkyňa podanou žalobou domáhala, prišlo vyhovením protestu prokurátora a následným postupom Okresného úradu Nitra, katastrálneho odboru, na ktorý nemali dosah tak pôvodná žalobkyňa ako ani žalovaný. Vyhovením protestu prokurátora a navrátením vlastníckeho práva pôvodnej žalobkyňi prišlo k tomu, že odpadol predmet konania, pričom túto situáciu nebolo možné z hľadiska princípu hospodárnosti vyriešiť inak, ako tým, že pôvodná žalobkyňa vzala svoju žalobu späť. Prihliadnuc na uvedené skutočnosti dospel odvolací súd k záveru, že zavinenie za zastavenie konania tak nemožno pričítať ani jednej strane, teda ani pôvodnej žalobkyňi ani žalovanému.

64. Ústavný súd Slovenskej republiky v oboch vydaných nálezoch v predmetnej veci poukázal na diametrálne odlišnú rozhodovaciu činnosť tak Okresného súdu Nitra ako aj Krajského súdu v Nitre, čo považuje za ústavne neudržateľné. Odvolací súd poznamenáva, že rozhodovacia prax uvedených súdov je naozaj nejednotná, čo neprispieva k zachovaniu elementárnych princípov právneho štátu, medzi ktorými zastáva princíp právnej istoty nepochybne zásadné postavenie. Princíp právnej istoty bol premietnutý aj do základných článkov Civilného sporového poriadku zdôrazňujúc jeho významné postavenie v súdnom konaní. Uvedené závery ústavného súdu primäli Občianskoprávne kolégium Krajského súdu v Nitre prijať zjednocujúce stanovisko k rozhodovaniu o nároku na náhradu trov konania vo veciach Poľnohospodárskej pôdy. Na zasadnutí Občianskoprávne kolégium Krajského súdu v Nitre dňa 6. februára 2020 bolo prijaté zjednocujúce stanovisko záväzné aj pre ostatné senáty tohto súdu, v zmysle ktorého zohľadniac početnú judikatúru Ústavného súdu SR vo veciach Poľnohospodárskej pôdy (Nálezy sp. zn. I ÚS 225/2019, IV. ÚS 614/2018, II ÚS 210/2019, II ÚS 338/2018, I ÚS 168/2018, II ÚS 261/2018, III ÚS 298/2018, I ÚS 222/2019, rozhodnutie senátu Krajského súdu v Nitre č. k. 6Co/205/2018-433 zo dňa 29. 11. 2019) je odôvodnený záver, v zmysle ktorého vo veciach, v ktorých dôjde k späťvzatiu žaloby z objektívnych dôvodov, ktoré procesne nezavinila žiadna zo strán sporu, je opodstatnené vysloviť záver, že stranám sa nárok na náhradu trov konania nepriznáva. Zohľadniac okolnosti vzniku sporu, ako aj skutočnosti, ktoré vedú k späťvzatiu určovacích žalôb žalobcami dospel odvolací súd k záveru, že takéto rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania je v súlade s Nálezmi ÚS a má oporu v čl. 2 CSP a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

65. Odvolací súd opätovne posúdiac všetky skutočnosti, ktoré sú mu z obsahu súdneho spisu ako aj z jeho rozhodovacej činnosti známe, viazaný pritom závermi v náleze Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 225/2019-41 z 20. augusta 2019, vychádzajúc pritom aj zo Zjednocujúceho stanoviska Občianskoprávneho kolégia Krajského súdu v Nitre dňa 6. februára 2020 dospel k záveru, že v predmetnej veci je v kontexte rozhodovania o nároku na náhradu trov konania moderovať rozhodnutie o náhrade trov konania (§ 256 ods. 1 CSP) aplikáciou § 257 CSP, keď dôvody hodné osobitného zreteľa vylúčili zavinenie na oboch stranách sporu, keď žalobkyňa nezapríčinila vznik sporu, pretože nemala inú právnu možnosť ochrany svojich práv a zároveň žalovaný nemal možnosť so žalobou akýmkoľvek spôsobom disponovať.

66. Vyššie uvedené skutočnosti viedli odvolací súd k procesnému postupu v zmysle § 388 CSP, keď neboli splnené podmienky na potvrdenie rozhodnutia súdu prvej inštancie v napadnutej časti a rovnako tak neboli splnené podmienky na jeho zrušenie, preto rozhodol tak, že rozhodnutie súdu prvej inštancie v napadnutej časti výroku o náhrade trov konania zmenil tak, že stranám sa nárok na náhradu trov konania nepriznáva.

67. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol s poukazom na § 255 ods. 2 CSP v spojení s § 396 ods. 2 CSP tak, že stranám nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva, keď obe strany mali v odvolacom konaní rovnaký procesný úspech ako aj neúspech.

68. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0 (§ 393 ods. 2 veta druhá Civilného sporového poriadku v spojení § 3 ods. 9 posledná veta zák. č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP), v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP). Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), to neplatí, ak je a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).